

Pénzmosás a gyakorlatban

„A bűn mindig talál ügyvédeket, az ártatlanság pedig csak néha.”

(Albert Camus)

A pénzmosás kifejezés a fáma szerint Al Caponétól ered, aki Chicago-szerte működtetett pénzbedobós, önkiszolgálós mosodákat, ezek segítségével álcázva a szerencsejátékokból, a prostitúcióból és a szesztilalmi törvények megsértéséből származó jövedelmét. Ez a szellemes történet viszont nem igaz, de az 1920-as években valóban gyakran előfordult, hogy a bűnözők nagy készpénzforgalmú vállalkozásokat vettek át (mint például a mosodák és az autómosók), majd összekeverték a bűncselekményből szerzett készpénzt a legális bevétellel – ezáltal logikus kereskedelmi okot szolgáltatottak a nagy összegű készpénz létezésére. Bár a „mosás”-t ma ennek a szónak a tisztítással való társítása miatt hangsúlyozzák, elképzelhető, hogy az eredeti bűnügyi kapcsolat a mosodák álcaként történő alkalmazása során alakult ki.

A pénzmosás illegális gazdasági tevékenység, általában szolgáltatás (feltéve, ha nem az alaphűncselekmény elkövetője végzi a saját maga számára, mert ebben az esetben nem minősíthetjük közgazdasági értelemben szolgáltatásnak). A pénzmosás tehát olyan illegális, rendszerint a gazdasági szférában megvalósuló szolgáltatás, amely valamilyen (egy korábbi bűncselekményből származó) „piszkos” összeget látszólag legális forrásból származó összeggé konvertál. A műveletek célja nem profitrealizálás, hanem pusztán a pénz illegális eredetének felismerhetetlenné tétele, ezért ez a tevékenység jellemzően kisebb-nagyobb veszteséget eredményez, mégpedig akár hosszabb távon is – ez a pénzmosás egyik tipikus ismérve. Mivel a „technológia” jórészt különböző pénzügyi műveletek felhasználásával valósul meg, közelebb jutunk a pénzmosás lényegének feltárásához, ha azt illegális pénzügyi szolgáltatásként definiáljuk. (Fontos hangsúlyozni, hogy a pénzmosás részmozzanatait alkotó egyes műveletek önmagukban szinte mindig legálisak, a műveletsorozat egésze viszont az eredetleplezési célzat miatt illegális.)

A pénzmosás napjainkra az egyik legjövedelmezőbb és legnagyobb szabású üzletté vált a világon. Az IMF szerint a pénzmosás volumene a Föld összes országa egyesített GDP-jének 2–5%-át teszi ki. Ez konkrét pénzösszegre lefordítva legalább 590–1 500 milliárd amerikai

dollárt jelent évente¹. Ezt az összeget John Walker a Globális pénzmosási áramlatok modellezéséről szóló munkájában már évi 2 850 milliárd dollárra becsüli.² A Pénzügyi Akciócsoport (FATF) becslései szerint az évente tisztára mosott “piszkos pénz” nagysága megegyezik Spanyolország gazdaságának teljes éves kibocsátásával, ami szintén aláhúzza a veszély nagyságát.³ A pénzmosás emellett súlyos veszélyeket is rejt magában, hiszen napjainkban ez “a gazdaság egészét leginkább szennyező tényező. Visszajuttatja a bűncselekménnyel szerzett javakat a legális gazdaság intézményrendszerébe, a szervezett bűnözéshez kapcsolódva alapvetően változtatja meg a piac működését, leértékeli a pénzügyi eljárások hatékonyságát és tisztességességét, gyengítve a gazdaság egészét.”⁴ Emellett a pénzmosás a szervezett bűnözés egyik szükségszerű megjelenési formájának is tekinthető⁵, amely tovább növeli a veszélyességét.

Bármilyen illegális tevékenység egy bizonyos fajta tranzakciós költséggel jár, hiszen a bűncselekményből származó jövedelem felhasználása megnöveli a bűncselekmény lelepleződésének a kockázatát. Ezek a tranzakciós költségek egy sikeres pénzmosási művelettel csökkenthetők. A tevékenység speciális gazdasági jelentősége, hogy a potenciális vagyont, amelyet pénzmosás nélkül veszélyes lenne elkölteni (így ebből a szempontból inaktív tőkének minősül), tényleges vásárlóerővé alakítja át. Ebben az értelemben a pénzmosás egy illegális monetáris kínálat szerepét tölti be, mely kielégíti a jövedelemtermelő bűncselekményeket elkövető egyének vagy csoportok általi pénzmosási szolgáltatásokra támasztott keresletet.

Ha a makrogazdasági hatásokat vizsgáljuk, akkor meg kell jegyeznünk, ha az illegális forrásból származó jövedelmek tisztára mosása jelentős méreteket kezd ölteni egy nemzetgazdaságban, az már a legális üzleti szférában is érzékelhetővé válik. Ennek beláthatatlan következményei lehetnek, hiszen a pénzmosás – mint már említettük – nem profitorientált tevékenység, emiatt akár a legális szférában kialakult egyensúlyt is felboríthatja. A pénzmosodák, miközben látszólag legális gazdasági tevékenységet folytatnak, az általuk értékesített javakat és szolgáltatásokat alacsonyabb áron is hajlandók vételre felkínálni, ugyanakkor vevőként megéri nekik magasabb áron is vásárolni⁶. „A legálisan

---

¹ Patrick Moulette: Money laundering: staying ahead of the latest trends In: Observer No. 220. April 2000. 28. oldal

² Peter Lilley: Piszkos ügyletek. A pénzmosás világa. Perfekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Rt., Budapest, 2001. 39. oldal

³ Jackie Johnson: In Pursuit of Dirty Money: Identifying Weaknesses in the Global Financial System (=Journal of Money Laundering Control Henry Stewart Publications London, Autumn 2001. 122. oldal)

⁴ A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 3/2002. számú ajánlása a terrorizmus és a pénzmosás megakadályozása és megelőzése érdekében. 1. oldal (www.pszaf.hu/ajanlasok/2002/3-2002.htm – 2003. június 15.)

⁵ Mayerhofer/Jehle: Organisierte Kriminalität. Kriminalistik Verlag, Heidelberg, 1996. 112. oldal

⁶ Ha nyitott szemmel sétálunk a Balaton környékén, és az árakat nézegetve magunkban összehasonlítást végzünk, itt-ott arra a következtetésre juthatunk, hogy az adott környéken szokásos bérleti díjakat is figyelembe véve kicsi a valószínűsége, hogy például egy-egy adott vállalkozás nyereséges legyen. (Ebből persze nem kizárólag pénzmosásra következtethetünk, az is előfordulhat, hogy lopott a termék, vagy „lespórolták” róla a vámot...)

tevékenykedőkre nézve ez a folyamat vagy életszínvonaluk romlásához vezet, mivel minimális bevételre tesznek szert, vagy pedig bűncselekmények elkövetésével (pl. költségvetési csalás) próbálnak versenyben maradni.”⁷

A pénzmosás lehetséges társadalmi és politikai költségei – főként ha felderítetlenül marad vagy nem foglalkoznak vele kellő komolysággal – nagyon súlyosak. A szervezett bűnözés beszivároghat a pénzügyi intézményekbe; a befektetéseken keresztül megszerezheti az ellenőrzést jelentős gazdasági szektorok felett, megvesztegetve vezető tisztségviselőket és politikusokat; a megszerzett politikai és gazdasági befolyása gyengítheti a szociális hálót, a kollektív etikai normákat, és végső soron a társadalom demokratikus intézményrendszerét is. Legalapvetőbb formájában a pénzmosás szétválaszthatatlanul kapcsolódik ahhoz az alaptevékenységhez, ami azt kiváltja, és végső soron „pozitív feedback” mechanizmusként serkenti a kriminális tevékenységek folytatását is.

Ha az alvilág beférkőzik az üzleti életbe, az erkölceit is elkezdi ráerőltetni a partnereire. A mosott pénzek mennyisége pedig adott esetben akkora lehet, amely már befolyásolhatja az egyes országok nemzetgazdaságát is. A „legnagyobb veszély a bűnelkövetők gazdasági, politikai hatalomba, vállalkozásokba, pénzügyi szolgáltató szervezetekbe való beépülése.”⁸

Megállapíthatjuk tehát, hogy a pénzmosási tevékenység erősödése egy adott régió vagy ország legális üzleti szférájában is képes jelentős károkat okozni, a tisztességes piaci magatartás szabályainak semmibe vételével, a gazdasági verseny lehetetlenné tételével, ezen kívül megzavarhatja a monetáris szférát, és – egészen szélsőséges esetben – hozzájárulhat a demokratikus intézményrendszer bomlásához is.

Mindezek ellenére talán mégsem célszerű a pénzmosási tevékenység teljes felszámolását célul kitűzni, hiszen gazdasági értelemben ennek is komoly költségei lennének. Ha a pénzmosást nullára is lehetne redukálni egy adott országban, akkor ennek az lenne az ára, hogy a pénzügyi műveletek teljesen átláthatóak lennének, szigorú szabályok tiltanának minden informális pénzügyi tranzakciót, ami hátrányosan befolyásolná a legális gazdasági szférát is. A cél tehát a pénzmosás teljes felszámolása helyett inkább annak olyan kis volumenre történő visszaszorítása kell legyen, amely mellett a pénzmosás-ellenes intézkedések határkölsége megegyezik a lazább pénzügyi szabályozásból eredő gazdasági határhaszonnal.

Az előadás a pénzmosási technikák rövid összefoglalása után az új magyar Pmt. és a 2018-as ötödik EU pénzmosási irányelv legfontosabb újításait mutatja be.

---

⁷ Jacsó Judit: A pénzmosás elleni nemzetközi fellépés eszközei (=Magyar Jog, 2000. 9. szám 545. oldal)

⁸ Vidékiné Farkas Anikó: A pénzmosásról (=Ügyészek Lapja 1995. 2. szám 21. oldal)